

1999-02-09

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I UPPSALA LÄN

Områdesnummer: NRO03088

Områdesnamn: Ruthagsskogen, Evighetsmossen

Kommun: Heby

Kartblad: 12H SV

Area: 140 ha land

Naturgeografisk region: 26 Skogslandskapet omedelbart söder om norrlandsgränsen

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m

Riksvärde

Myrkomplex

Svagt välvd mosse

Naturskog - barrblandskog - flora, fauna

Värdeomdöme: Våtmark med värdefullt myrkomplex och svagt välvd mosse. I området finns naturskog med värdefull flora och fauna.

Huvudkriterier:

- A. Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system.
- B. Väsentligen opåverkat naturområde.
- C. Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter

Stödkriterier: 2 (mångformighet), 4 (kontinuitet), 9 (funktion)

Förutsättningar för bevarande: Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning, och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras. Ingen avverkning i naturskogsbestånd.

Säkerställande och internationell status: Ruthagsskogen och delar av Evighetsmossen ingår i naturreservat. Natura 2000-område.

Områdets huvuddrag:

Evighetsmossen är ett större flikigt myrkomplex av varierande karaktär, men dominerat av våta kärrpartier. Myren omges av svagt kuperad skogsmark. En del av denna har avverkats men större delen av myren kantas fortfarande av skog. Myren har med ett marginellt un-

1999-02-09

dantag undgått dikning. I myrens östligaste del mellan myrholmen och "fastlandet" har ett dike grävts. Detta torde dock inte påverka myrens hydrologi i stort.

Den dominerande myrtypen är öppna fattigkärr dominerade av halvgräs. Den viktigaste vegetationsbildaren är här trådstarr vanligen tillsammans med dvärgbjörk, blåtåtel, pors och rosling. Större delen av den i nord - sydlig riktning utsträckta östra myr delen domineras av sådan vegetation. Här liksom på andra ställen genomsetts vegetationen av fuktstråk med små öppna vattenytor. Kring dessa myrens fuktigaste partier blir ofta dystarr, kallgräs och vitag dominerande. Bottenskiktet domineras här av vitmossor ofta tillsammans med dybläddra. Denna vegetation med blottor i växttäcknet torde vara av stor betydelse för häckande och rastande vadare exempelvis grönbena. Här och var förekommer också partier, insprängda mellan de omgivande starrbestånden, som mer eller mindre domineras av vass eller ängsull.

Övrig myrvegetation utgörs av mossesamhällen. Dels tallbevuxna sådana med en ganska kraftigt tuvad växtlighet med skvatram, odon, dvärgbjörk och hjortron på tuvorna samt tuvdun däremellan. (Ett större sådant tallmossesamhälle finns i mossens centrum där denna bildar en smal hals.) Dels en trädlös mer lågvuxen och endast svagt tuvad mossevegetation med tuvdun som dominerande art. Denna vegetation återfinns i centrum av myrens norra del. Efter den nordvästra sidan av den N-S orienterade delen finns en smal bård av sumpskog med gran, al och björk.

Myrholmarna är beväxta med äldre tallskog av torr eller skarp ristyp. Denna skog är relativt hårt gallrad men hyser ändå en del torrakor och lågor. Den södra av de två östligaste myrholmarna har till hälften avverkats. Även på själva myren finns gott om torrakor. Evighetsmossen hyser ett rikt fågelliv med häckande trana, storspov, grönbena, skogssnäppa och enkelbeckasin.

Ruthagsskogen omfattar ursprungligen ett ca 16 ha stort område SO om Evighetsmossen. Större delen av skogen NV om själva "lotten" på andra sidan myren tillhör samma skifte och är en direkt fortsättning på Ruthagsskogen. Detta område upptar ca 9 ha. Området är svagt kuperat med omväxlande hållmarker och moräntäckta sänkor samt flera småmyrar. Den dominerande skogstypen är barrblandskog av frisk ristyp. På de lavklädda hållmarkerna dominerar tallen och skogstypen är torr - skarp ristyp. Skogen är luckig.

Den dominerande tallgenerationen är tämligen likåldrig, ca 200-250 år och uppkommen efter skogsbrand för ca 275 år sedan. Åtskilliga tallar överlevde dock denna skogsbrand, men har idag nått en så hög ålder att de flesta dött och nu står kvar antingen som torrakor eller skogstensstubbar. Ett fåtal levande ättlingar av denna generation finns fortfarande kvar (mindre än 10 i hela området). Dessa torde med en försiktig bedömning vara ca 400 år gamla. Granen är betydligt mer olikåldrig och förekommer i varierande ålder upp till ca 175 år men är vanligen betydligt yngre. Enstaka björkar förekommer också. Döda stående träd och "skorstenar" förekommer spridda över hela området men rikligare på fuktigare partier där granen nått över sin omloppstid. Frekvensen lågor är relativt låg men dessa förekommer i flera förmultningsstadier. Endast i undantagsfall förekommer föryngring efter lågor. Kulturpåverkan varierar betydligt men samtliga delar torde någon gång har genomhuggits. Avverkningsstubbar förekommer nämligen spridda över hela området. Den senaste gallringen skedde för ca 40 år sedan. I områdets NO del finns ett mindre parti som

1999-02-09

ännu bär tät ungskog med stort lövinslag. Detta område gallrades sannolikt hårt vid detta till-fälle.

I området finns åtskilliga rödlistade kryptogamer bl a vedtrappmossa, brun nållav, dvärgbägarlav, kortskaftad ärgspik, gräddticka, kristallticka och vintertagging.

Ruthagslotten var den första kända häckplatsen för slaguggla i Uppland. Flera par finns i området. Både sparvuggla och pärluggla samt även kattuggla häckar i området. Bland övriga häckfåglar förekommer bl a skogsduva, större och tretåig hackspett samt spillkråka. Trädlärka har observerats under häckningstid och skogsfågel förekommer relativt rikligt, såväl tjäder som orre och järpe. Ekorre och mård finns också i området.

Anmärkningar: NVP 17:45. VMI ID: 12H1E13

Referenser:

Botaniska sektionen, Uppsala, 1991: Översiktlig inventering av lavfloran i Ruthagslotten. Manuskript.

Lundewall, C-F & Löw, S 1948: Möten med uppländska ugglor. Natur i Uppland.

Lundmark, R 1998: Tickor i Ruthagsskogens naturreservat. Manuskript.

Länsstyrelsen i Västmanlands län, 1992: Beslut om bildande av naturreservatet Ruthags-skogen.

Länsstyrelsen i Västmanlands län: Våtmarksinventering i Västmanlands län. Manus.

Naturvårdsverket 1994: Myrskyddsplan för Sverige.

Statens naturvårdsverk 1982: Urskogar 2. Södra Sverige SNV PM 1508

Ståhl, P 1981: Heby kommun. Översiktlig naturinventering. Länsstyrelsen informerar 1981:2.